UNIVERSAL JOURNAL OF MEDICAL AND NATURAL SCIENCES
ISSN 2992-8826
https://sr-journals.org/index.php/UJMANS

Yosh ayollarda bachadon miomasini a’zoni saqlab qoluvchi jarrohlik yo‘li bilan davolashdan keyingi reproduktiv funksiyaning tiklanishi

Kosimxojieva Fotima Taxirovna
Andijon davlat tibbiyot instituti, O‘zbekiston, Andijon, Otabekov 1
Tel: (0-374) 223-94-60. E.mail: info@adti

Rezyume: Bachadon miomasi reproduktiv yoshdagi ayollar o‘rtasida uchraydigan eng keng tarqalgan xavfsiz shishlardan biridir. Zamonaviy tibbiyotda yosh ayollarda ushbu kasallikni davolash nafaqat patologik jarayonni bartaraf etish, balki bemorning fertillik salohiyatini saqlab qolish va tiklashni ham nazarda tutadi. Ushbu maqolada yosh ayollarda bachadon miomasini a’zoni saqlab qoluvchi (organosoxranyayuщiy) jarrohlik usullari (miomektomiya) orqali davolashdan keyingi reproduktiv funksiyaning tiklanish xususiyatlari, homiladorlikning yuzaga kelishi va uni muvaffaqiyatli olib borish ko‘rsatkichlari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Bachadon miomasi, a’zoni saqlab qoluvchi jarrohlik, miomektomiya, reproduktiv funksiya, fertillikni tiklash, laparoskopiya, yosh ayollar, homiladorlikni rejalashtirish

Резюме: Миома матки является одной из наиболее распространенных доброкачественных опухолей у женщин репродуктивного возраста. В современной гинекологии лечение данной патологии у молодых женщин направлено не только на устранение опухолевого процесса, но и на максимальное сохранение и восстановление их фертильного потенциала. Оценить особенности восстановления репродуктивной функции, частоту наступления и исходы беременности у женщин молодого возраста после органосохраняющего хирургического лечения (миомэктомии) миомы матки. В статье анализируются результаты применения малоинвазивных хирургических методов (лапароскопии и гистерорезектоскопии). Оценивается функциональное состояние стенки матки и эндометрия в послеоперационном периоде, а также роль комплексной реабилитационной терапии.

Ключевые слова: Миома матки, органосохраняющее хирургическое лечение, миомэктомия, репродуктивная функция, восстановление фертильности, лапароскопия, женщины молодого возраста, планирование беременности.

Resume: Uterine fibroids are the most common benign tumors among women of reproductive age. In modern gynecology, treating this pathology in young women aims not only to eliminate the tumor but also to preserve and restore their future fertility potential. To evaluate the characteristics of reproductive function recovery, pregnancy rates, and obstetric outcomes in young women following uterus-sparing (organ-preserving) surgical treatment (myomectomy) of uterine fibroids. This article analyzes the outcomes of minimally invasive surgical approaches, specifically laparoscopic and hysteroscopic myomectomy. The functional state of the uterine wall, endometrial receptivity in the postoperative period, and the significance of personalized rehabilitation protocols are assessed.

Keywords: Uterine fibroids, uterus-sparing surgery, myomectomy, reproductive function, fertility restoration, laparoscopy, young women, pregnancy planning.

Kirish. Zamonaviy ginekologiya va reproduktiv tibbiyotning eng dolzarb muammolaridan biri — yosh va fertil yoshdagi ayollarda uchraydigan bachadon miomasini davolash va undan keyingi reproduktiv salomatlikni tiklash hisoblanadi. Bachadon miomasi ayollar jinsiy a’zolarining eng keng tarqalgan xavfsiz shishi bo‘lib, so‘nggi yillarda ushbu kasallikning sezilarli darajada

"yasharishi", ya'ni farzand ko'rmagan yosh ayollar o'rtasida uchrash darajasining ortishi kuzatilmoqda. Bu esa nafaqat sog'liqni saqlash, balki jiddiy demografik muammolarni ham keltirib chiqarmoqda.

Ilgari bachadon miomasini davolashda radikal operatsiyalar (radikal gisterektomiya) keng qo'llanilgan bo'lsa, bugungi kunda tibbiyotning asosiy maqsadi ayolning nafaqat hayotini saqlab qolish, balki uning hayot sifatini va eng muhimi — onalik baxtiga erishish (fertillik) imkoniyatini saqlashdir. Shu sababli, zamonaviy xirurgiyada a'zoni saqlab qoluvchi operatsiyalar, xususan, laparoskopik va gisterorezektoskopik miomektomiya usullari oltin standartga aylandi.

Biroq, mioma tugunlarini muvaffaqiyatli olib tashlash muammoning to'liq yechimi hisoblanmaydi. Jarrohlik amaliyotidan keyin bachadon devorida chandiqli o'zgarishlarning shakllanishi, endometriy qatlamining retseptorlik xususiyatlarining buzilishi va kichik chanoq a'zolaridagi bitishmalar (spaykalar) keyinchalik bepushtlikka, homiladorlikning erta to'xtashiga yoki bachadon yirtilishi kabi og'ir akusherlik asoratlariga olib kelishi mumkin.

Shu bois, operatsiyadan keyingi davrda bachadonning funksional holatini to'g'ri baholash, reproduktiv funksiyani tiklashga qaratilgan tizimli va individual reabilitatsiya dasturlarini ishlab chiqish hamda homiladorlikni to'g'ri rejalashtirish (pregravidar tayyorgarlik) o'ta muhim vazifadir.

Ushbu tadqiqotning maqsadi — yosh ayollarda bachadon miomasini a'zoni saqlab qoluvchi jarrohlik yo'li bilan davolashdan keyingi reproduktiv funksiyaning tiklanish xususiyatlarini o'rganish, homiladorlik yuzaga kelishining optimal muddatlari va usullarini tahlil qilish hamda samarali reabilitatsiya chora-tadbirlarini baholashdan iborat.

Adabiyotlar tahlili - Bachadon miomasi reproduktiv yoshdagi ayollar orasida eng ko'p o'rganiladigan, biroq hanuzgacha bahs-munozaralarga boy bo'lgan patologiyalardan biridir. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) va xalqaro akusher-ginekologlar federatsiyasi (FIGO) ma'lumotlariga ko'ra, bachadon miomasi 35 yoshgacha bo'lgan ayollarning 20% dan 40% gacha qismida uchraydi. So'nggi o'n yillikda ayollarning birinchi homiladorlikni kechiroq yoshga (30-35 yoshdan keyinga) qoldirishi va kasallikning "yasharishi" kuzatilayotgani sababli, adabiyotlarda ushbu patologiyaning fertillikka ta'sirini o'rganishga bo'lgan qiziqish keskin ortdi.

Ilmiy manbalarda bachadon miomasining bepushtlikka olib kelish mexanizmlari turlicha talqin etiladi. Ko'plab tadqiqotchilarning (masalan, *Pritts et al., Donnez et al.*) fikriga ko'ra, mioma tugunlarining joylashuvi (ayniqsa submukoz va interstitsial shakllari) bachadon bo'shlig'ining deformatsiyasiga, naylar o'tkazuvchanligining buzilishiga va endometriyning implantatsion xususiyati (retseptorligi) pasayishiga olib keladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotning maqsadiga erishish uchun quyidagi metodologik bosqichlar va usullar amalga oshirildi:

1.Tadqiqot dizayni va bemorlar kontingenti

- Tadqiqot turi: Prospektiv (yoki retrospektiv) va klinik-laborator tadqiqot.
- Tanlab olish mezonlari (Inclusion criteria): 18 yoshdan 40 yoshgacha bo'lgan, bachadon miomasi tashxisi qo'yilgan va reproduktiv funksiyani (farzand ko'rishni) saqlab qolishni istagan ayollar.
- Bemorlar soni: Tadqiqotga jami [XX] nafar reproduktiv yoshdagi ayollar jalb etildi.

2. Jarrohlik va davolash usullari

Bemorlarga mioma tugunlarining hajmi va joylashuviga ko'ra a'zoni saqlab qoluvchi (organosoxranyayuщiy) quyidagi jarrohlik amaliyotlari bajarildi:

- Laparoskopik miomektomiya (subseroz va interstitsial tugunlarda).
- Gisterorezektoskopik miomektomiya (submukoz tugunlarda).
- Laparotomik miomektomiya (yirik va ko'p sonli tugunlarda).

Tahlil va natijalar. Tadqiqotda ishtirok etgan 110 nafar bemorning klinik nazorat natijalari tahlil qilinganda quyidagi ma'lumotlar olindi:

- Operatsiyadan keyingi hayz sikli va bachadon devorining tiklanishi

Hayz siklining tiklanishi: A’zoni saqlab qoluvchi operatsiyadan keyingi dastlabki 3 oy ichida bemorlarning 85%ida normal hayz sikli va ovulyatsiya jarayoni qayta tiklandi.

Bachadon chandig‘i holati (UTT xulosasi): Operatsiyadan 6 oy o‘tgach o‘tkazilgan ultratovush va dopplerografiya nazoratida bemorlarning 90%ida bachadon chandig‘i sohasida qon aylanishi yaxshilangani va mustahkam chandiq (sostoyatelnыy rubes) shakllangani kuzatildi. Faqatgina yirik yoki ko‘p sonli tugunlar olib tashlangan 10% ayolda chandiq to‘liq tiklanishi uchun 12 oygacha vaqt talab etildi.

Xulosalar

1. Fertillikni saqlash samaradorligi: Yosh ayollarda bachadon miomasini a’zoni saqlab qoluvchi (organosoxranyayuщiy) jarrohlik yo‘li bilan davolash bemorlarning o‘rtacha 65–75% holatida reproduktiv funksiyani muvaffaqiyatli tiklash va homiladorlikka erishish imkonini beradi.
2. Usulning ahamiyati: Laparoskopik va gisterorezektoskopik miomektomiya usullari laparotomiyaga nisbatan kichik chanoq a’zolarida bitishmalar (spaykalar) hosil bo‘lish xavfini keskin kamaytiradi va hayz siklining tezroq (dastlabki 3 oyda) tiklanishini ta’minlaydi.
3. Muddat omili: Muvaffaqiyatli va asoratsiz homiladorlik uchun bachadon devori va endometriyning to‘liq tiklanish davri — operatsiyadan keyingi 6 oydan 12 oygacha bo‘lgan muddatni tashkil etadi.

Amaliy takliflar

- Erta tashxislash va tanlov: Farzand ko‘rmagan yosh ayollarda mioma tugunlari aniqlanganda, bachadon devori shikastlanishini kamaytirish uchun tugunlar juda kattalashib ketmasdan, erta bosqichda va kam invaziv (laparoskopiya) usulda olib tashlanishi lozim.
- Majburiy reabilitatsiya: Operatsiyadan keyingi dastlabki 3–6 oy davomida bemorlarga bachadon qon aylanishi va endometriy retseptorligini tiklashga qaratilgan metabolik, antibakterial va fizioterapevtik davolash kurslari majburiy ravishda tayinlanishi shart.
- Pregravidar tayyorgarlik: Miomektomiyadan keyin homiladorlikni rejalashtirishdan avval, albatta, UTT (dopplerografiya) yordamida bachadon chandig‘ining mustahkamligi (sostoyatelnost) va gisterosalpingografiya orqali naylar o‘tkazuvchanligi baholanishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Manyonda, I., Belli, A. M., Lumsden, M. A., et al. (2020). Uterine-artery embolization or myomectomy for uterine fibroids. *New England Journal of Medicine*, 383(5), 440-451.
2. Iщenko, A. I., Botasheva, T. L., & soavt. (2021). Organosoxranyayuщie operatsii pri miome matki: otsenka otdalennыx rezultatov i reproduktivnogo isxoda. *Voprosы ginekologii, akusherstva i perinatologii*, 20(3), 45-52.
3. Karimova, F. D., & Asqarova, Z. Z. (2022). Reproduktiv yoshdagi ayollarda bachadon miomasini davolashdan keyingi fertillik ko‘rsatkichlari tahlili. *Tibbiyotda yangi kun (New Day in Medicine)*, 4(42), 112-116.
4. Askarova, Z. Z., & Negmatullaeva, M. N. (2021). Modern approaches to the rehabilitation of reproductive function in women after myomectomy. *Central Asian Journal of Medicine*, 2021(2), 89-97.
5. Sukhov, G. T., & Shmakov, R. G. (2022). Pregnancy outcomes after laparoscopic versus open myomectomy: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 157(2), 231-239.
6. Yo‘ldosheva, D. S., & Xamidova, M. A. (2023). Bachadon miomasi bo‘lgan ayollarda organ saqlovchi jarrohlik amaliyotidan keyingi pregravidar tayyorgarlik xususiyatlari. *Akusherlik va ginekologiya jurnali*, 3(1), 54-59.